

İSO Haziran ayı Meclis Toplantısında İSO 500 sonuçları değerlendirildi

Bahçivan: ‘Yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor’

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi’nin 2024 yılı Haziran ayı toplantısında Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2023 sonuçları değerlendirildi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, “İSO 500’ün 2023 sonuçlarını bir anlamda ‘finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı’ gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz. İSO 500’ün bu yılki sonuçları iç ve dış ekonomik konjonktüre bağlı olarak biraz karamsar olabilir. Ama Türk sanayisinin en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir.” dedi.

İSO 500’ün teknoloji yoğunluğuna göre katma değer performansı hakkında da açıklamalar yapan Erdal Bahçivan, “Orta-yüksek ve yüksek teknolojili sanayilerin brüt katma değerdeki toplam payının 2022’ye göre 4 puanlık artışla yüzde 37,4’e çıkarak şimdiye kadarki en yüksek düzeyine ulaşması, sanayi sektörümüz için uzun süredir arzu ettiğimiz teknolojik dönüşüm konusunda bizlere umut ışığı oldu. İSO 500’deki AR-GE harcaması yapan kuruluşların sayısında 2018’e kadar kademeli bir şekilde yaşanan artış daha sonra durağanlaştı. 2023’te söz konusu sayı geçen yıla göre 5 adet artarak 265’e yükseldi. Ancak bu durum sanayimizin teknoloji ve yenilik üretebilen bir yapıya kavuşabilmesi için Ar-Ge’yi daha çok odağına alması gerektiği gerçeğini değiştirmiyor.” dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi’nin 2024 yılı Haziran ayı olağan toplantısı ‘İSO 500 Büyük 2023 Verileri Işığında Sanayimizin ve Ekonomimizin Risk ve Fırsatlarıyla Birlikte Bugününü, Geleceğini Değerlendirmek’ ana gündemi ile Odakule Fazıl Zobu Meclis Salonu’nda düzenlendi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan’ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıda, Bilkent Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Kara, Topkapı Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu ve Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp’in katılımıyla bir de panel düzenlendi. Araştırmanın sonuçlarını değerlendirirken risk ve fırsatların birlikte görülmesi gerektiğine dikkat çeken Erdal Bahçivan, “Öyle ki bugün teknoloji odaklı, sürdürülebilir yeşil ekonominin, yaratıcılığın ve katma değerli ürünlerin öne çıktığı yeni üretim tarzı sürecinde biz sanayicileri yeni fırsatlar kadar riskler de bekliyor. Yeni çağın üretim sürecine yönelik hazırlıklarımızı ve değişimlerimizi böyle bir anlayışla yönetmemiz çok faydalı olacaktır.” dedi.

YAVAŞLAYAN KÜRESEL TALEP ETKİLİ OLDU

İSO 500’de üretimden satışların 2023 yılında yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını ifade eden Erdal Bahçıvan, “Bir önceki yıl yüzde 119 olan artış oranının, 2023’te yüzde 42,1’e gerilemesinin nedenlerine baktığımızda, yavaşlayan küresel talep, 6 Şubat depremleri ve seçimler sonrasında ekonomi politikalarında yaşanan değişimin belirleyici olduğunu söyleyebiliriz. Üretimden satışlardaki asıl çarpıcı tablo reel değişimlerde oldu. Satış performansının bu zayıf seyrinde ihracat faktörü etkili gözüküyor. İSO 500’ün satışların yanı sıra karlılık anlamında da güçlü bir yıl geçirmediğini görüyoruz. İSO 500’ün 2023’te faaliyet karı yüzde 39,7 oranında artarak 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet karlılığı oranı 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8’den yüzde 12,5’e geriledi. 2023’te faiz, amortisman ve vergi öncesi kar büyüklüğü de yüzde 45,5 artışla 808 milyar liradan 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi. Böylece FAVÖK büyüklüğünün net satışlardan daha yüksek bir artış göstermesi sonucu FAVÖK karlılığı 0,3 puan artarak yüzde 15,4’ten yüzde 15,7’ye çıktı. Son olarak, İSO 500’ün vergi öncesi kar ve zarar toplamının yüzde 32,9 artarak 485 milyar liradan 645 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Ancak satış karlılığı oranının önceki yıla göre 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3’ten yüzde 8,6’ya inmesi dikkat çekiyor. Görüldüğü üzere 2023’te tüm kar büyüklüklerindeki artışlar enflasyonun altında kaldı ve bu da reel olarak gerilemeye işaret ediyor.” diye konuştu.

ELDE EDİLEN KARIN YARISI FİNANSMAN GİDERLERİNE AYRILIYOR

İSO 500’ün finansman giderlerinin 2023’te yüzde 92,5 artışla 277 milyar liradan 533 milyar liraya yükseldiğini kaydeden Erdal Bahçıvan, sözlerini şöyle sürdürdü: “Böylece finansman giderlerinin faaliyet karına oranı 2022’ye göre 15,6 puanlık artışla yüzde 41,3’ten yüzde 56,9’e yükseldi. Son 12 yıllık ortalaması yüzde 57 olan bu oran, yıllardan beri sanayicinin elde ettiği karın yarısından fazlasını finansman giderlerine ayırmak zorunda kaldığı gerçeğini ortaya koyuyor.” Mali borçların 2022’ye göre yüzde 54 artışla 1,3 trilyon liradan 2 trilyon liraya çıktığını belirten Erdal Bahçıvan, diğer borçların da yüzde 66’ya yakın bir artışla 1,2 trilyon liradan 2 trilyon liraya yükseldiğini kaydetti. 2022’ye benzer şekilde 2023’te de diğer borçların mali borçların üzerinde bir büyüme sergilediğini söyleyen Bahçıvan, “Borçların vadelerine göre gelişimine baktığımızda, bir yıl öncesine göre kısa vadeli mali borçlarda yüzde 53, uzun vadeli mali borçlarda ise yüzde 56 oranında artış söz konusu. Böylece mali borçlarda kısa vade ağırlığının çok hafif bir azalmaya rağmen yüzde 51,7 ile sürdüğünü görüyoruz.” ifadelerini kullandı.

SANAYİMİZ AR-GE’YE DAHA FAZLA ODAKLANMALI

İSO 500’ün teknoloji yoğunluğuna göre katma değer performansını ortaya koyan göstergelerini her yıl büyük bir hassasiyetle takip ettiklerine dikkat çeken Erdal Bahçıvan, “2023 yılında bizleri en çok sevindiren gelişmelerden biri de bu alanda yaşandı. Yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 33,9 ile halen orta-düşük teknoloji yoğunluklu sektörler olsa da bu payın önceki yıla göre 3,8 puanlık belirgin bir düşüş kaydettiğini görüyoruz. Benzer şekilde düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı da 0,2 puanlık azalışla yüzde 28,7’ye gerilemiş. Buna karşılık orta-yüksek teknoloji sanayiler grubunun payı 3,1 puan artışla yüzde 30,3’e yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı ise 0,9 puan artışla yüzde 7,1 çıkararak belirli bir ivmelenmeye işaret etti. Sonuç olarak orta-yüksek ve yüksek teknoloji sanayilerin brüt katma değerdeki toplam payının 2022’ye göre 4 puanlık artışla yüzde 37,4’e çıkarak şimdiye kadarki en yüksek düzeyine ulaşması, sanayi sektörümüz için uzun süredir arzu ettiğimiz teknolojik dönüşüm konusunda bizlere umut ışığı oldu. Nitekim İSO 500’deki AR-GE harcaması yapan kuruluşların sayısına bu çerçeveden baktığımızda

2018'e kadar kademeli bir şekilde yaşanan artışın daha sonra durağanlaştığını görüyoruz. 2023'te söz konusu sayı geçen yıla göre 5 adet artarak 265'e yükselmiş olmasına rağmen, bu durum sanayimizin teknoloji ve yenilik üretebilen bir yapıya kavuşabilmesi için Ar-Ge'yi daha çok odağına alması gerektiği gerçeğini değiştirmiyor." dedi.

İSO 500 MİKRO BİR LABORATUVAR OLARAK GÖRÜLMELİ

Geçen yıl İSO 500 araştırmasını, yaşanan büyük deprem felaketinin yol açtığı 'mücbir sebep hali' nedeniyle eylül ayında açıkladıklarını hatırlatan Bahçıvan, "Dolayısıyla 2023 yılının büyük kısmının geride kaldığı, yılın ekonomik resminin de yavaş yavaş netleşmeye başladığı bir döneme denk gelmişti toplantımız. O gün bazı parametrelerde görece iyi çıkan 2022 sonuçlarını, 2023 yılından beklememek gerektiğini ifade etmiştim. İSO 500'ün tüm finansal göstergeleri; bir öngöründen çıkıp sanayinin 2023 yılındaki gerçekliğine dönüştüğünün resmi olarak görülmeli. 2022 yılında ekonomide rasyonaliteden kopuş ve ekonomik uygulamalardaki 'gel-git'lerin ekonomimizde yarattığı tahribatı çok konuştuk. Bu konuya fazla değinmek istemiyorum. Fakat İSO 500'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda 'finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı' gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz. İSO 500'ün temel göstergelerinin bize söylediği de bu. Bizim reel sektör olarak yaşadıklarımız bir yana; yüksek enflasyonun kamu maliyesi, mali dünya ve hepsinden de önemlisi toplumda yaratmış olduğu hasar büyük. Çünkü enflasyon sadece ekonomik bir hasar değil, sosyolojik, psikolojik ve en önemlisi ahlaki, etik bir etki de yaratıyor. İSO 500'ün bu yılki sonuçları iç ve dış ekonomik konjonktüre bağlı olarak biraz karamsar olabilir. Ama Türk sanayisinin en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir. Finansal istikrarın yeniden kazanılarak, yüksek enflasyonun yenilmesi halinde sanayimizin ülke ekonomisine katkılarının artarak devam edeceğinden hiçbir kuşku duymuyorum. Paylaştığımız tablo, her fırsatta dile getirdiğimiz sürdürülebilir, istikrarlı ve kaliteli büyüme için finansal istikrarın ne kadar önemli olduğunun bir göstergesi olarak görülmelidir." diye konuştu.